

Projekt założeń

projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw

I. Cel projektowanej ustawy:

Celem projektowanej regulacji jest wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.¹⁾), które będą służyły podnoszeniu jakości pracy szkoły poprzez: wzmocnienie motywacyjnego charakteru wynagrodzeń nauczycieli, zwiększenie roli doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli zgodnie z potrzebami uczniów, poprawę organizacji pracy szkoły oraz włączenie rodziców w sprawy istotne dla szkoły w szerszym niż dotychczas zakresie.

Aktualnie obowiązujące przepisy regulujące status zawodowy nauczyciela nie zawsze przystają do wyzwań współczesnej edukacji. Dlatego proponuje się zmiany służące poprawie organizacji pracy szkoły, która powinna kształtować się w oparciu o zmotywowanych i wykształconych nauczycieli, uczestniczących w doskonaleniu zawodowym ukierunkowanym na potrzeby szkoły i uczniów. Zaproponowane zmiany mają ponadto na celu uporządkowanie niektórych aspektów pracy nauczyciela w taki sposób, aby stworzyć uczniom lepsze warunki realizacji statutowych zadań szkoły oraz poprawić organizację pracy szkoły, jak również aby usprawnić komunikację między nauczycielem a rodzicami uczniów. Proponowane w tym zakresie zmiany wychodzą naprzeciw oczekiwaniom związanym z funkcjonowaniem szkoły w życiu lokalnej społeczności.

Zmiany w ustawie – Karta Nauczyciela będą sprzyjały zapewnieniu uczniom w szkole najlepszej oferty kształcenia oraz bezpiecznych warunków ich rozwoju i wychowania.

Powyższe cele będą osiągnięte poprzez:

1. zmiany w systemie wynagradzania nauczycieli polegające na wzmocnieniu motywacyjnego charakteru wynagrodzenia oraz uelastycznieniu sposobu rozliczania wynagrodzenia, a także na urealnieniu uprawnień socjalnych.
2. związanie form doskonalenia zawodowego nauczycieli z potrzebami uczniów i szkoły poprzez:

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218 i Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103, Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369 i Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 1, poz. 1, Nr 56, poz. 458, Nr 67, poz. 572, Nr 97, poz. 800, Nr 213, poz. 1650 i Nr 219, poz. 1706, z 2011 r. Nr 149, poz. 887 i Nr 205, poz. 1206 oraz z 2012 r. poz. 908 i poz. 1544.

- a) ukierunkowanie środków przeznaczonych na doskonalenie zawodowe nauczycieli na formy doskonalenia związane z obszarami wynikającymi z polityki edukacyjnej, a także wynikającymi z wniosków i wyników nadzoru pedagogicznego oraz wyników egzaminów zewnętrznych, w tym w zakresie wymagań stawianych szkole, realizacji podstawy programowej, diagnozowania potrzeb uczniów i indywidualizacji procesu kształcenia,
 - b) doprecyzowanie przepisów dotyczących dofinansowania przez organy prowadzące doskonalenia zawodowe nauczycieli,
 - c) wskazanie doskonalenia zawodowego jako jednego z ważnych zadań podlegających rejestracji w ramach czasu pracy nauczyciela.
3. doprecyzowanie przepisów w kierunku umożliwiającym poprawę organizacji pracy szkoły, odpowiadającej na potrzeby uczniów, w tym:
- a) doprecyzowanie przepisów regulujących wymiar i termin udzielania urlopu wypoczynkowego nauczycielom szkół feryjnych oraz sposób udzielania urlopu dla poratowania zdrowia,
 - b) doprecyzowanie przepisów dotyczących obowiązku rejestrowania zajęć i czynności realizowanych w ramach czasu pracy nauczyciela poprzez uwzględnienie rejestrowania najistotniejszych czynności wspierających proces dydaktyczny, takich jak doskonalenie zawodowe nauczycieli, praca zespołowa nauczycieli czy kontakt nauczyciela z rodzicami uczniów szkoły.
4. zwiększenie roli rodziców w podejmowaniu decyzji dotyczących istotnych spraw szkoły poprzez:
- a) rozszerzenie udziału przedstawicieli rodziców w procedurze awansu zawodowego nauczycieli i procedurze oceny pracy nauczycieli,
 - b) usprawnienie komunikacji między nauczycielami a rodzicami uczniów.

Ponadto niezbędne jest dokonanie w ustawie – Karta Nauczyciela innych zmian, w tym doprecyzowujących lub porządkujących, dotyczących w szczególności:

- 1) organu właściwego do nadania stopnia nauczyciela dyplomowanego i procedury nadawania stopnia awansu zawodowego,
- 2) stworzenia skróconej ścieżki awansu zawodowego dla nauczycieli posiadających staż pracy w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne;
- 3) ułatwienia finansowania dodatkowych zajęć realizowanych przez nauczycieli w ramach projektów i programów finansowanych z udziałem środków europejskich;
- 4) doprecyzowania sposobu finansowania jednorazowej gratyfikacji wypłacanej osobom, którym nadano tytuł honorowy profesora oświaty;

- 5) rozszerzenia ustawowych regulacji dotyczących postępowania dyscyplinarnego nauczycieli oraz niektórych zasad tego postępowania;
- 6) rozszerzenia na wszystkich nauczycieli, bez względu na wymiar i miejsce zatrudnienia, przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz wymogów nawiązania stosunku pracy i wygaśnięcia stosunku pracy dotyczących niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie oraz nietoczenia się postępowania karnego lub dyscyplinarnego.

II. Zakres przewidywanej regulacji i zasadnicze kwestie wymagające uregulowania:

1. Zastąpienie średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli oraz zmiana sposobu rozliczania środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli

Celem zmian w zakresie wynagradzania nauczycieli jest wzmocnienie ich motywacyjnego charakteru oraz umożliwienie kształtowania wynagrodzeń nauczycieli w sposób bardziej elastyczny, przy jednoczesnym zagwarantowaniu w danej jednostce samorządu terytorialnego wydatkowania na ten cel środków finansowych co najmniej na poziomie określonym w ustawie – Karta Nauczyciela.

Obecnie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela określają wysokość średniego wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz zobowiązują jednostki samorządu terytorialnego do osiągania tak określonych wysokości średnich wynagrodzeń (art. 30 i 30a ustawy – Karta Nauczyciela). Rozwiązanie to utrudnia właściwe kształtowanie wynagrodzeń nauczycieli oraz prowadzenie efektywnej polityki motywacyjnej. W konsekwencji, składniki wynagrodzenia nauczycieli o charakterze motywacyjnym nie zawsze trafiają do najlepszych nauczycieli, lecz do nauczycieli z grupy awansu zawodowego, w której zachodzi konieczność zwiększenia środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli w celu osiągnięcia wysokości średniego wynagrodzenia.

Dlatego też zakłada się, że średnie wynagrodzenia nauczycieli, określone dotychczas w art. 30 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, zostaną zastąpione wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli. Zmiana ta nie wpłynie na wysokość środków, które jednostki samorządu terytorialnego w dalszym ciągu będą obowiązane wydatkować na wynagrodzenia nauczycieli. Rozliczanie środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli będzie jednakże dokonywane łącznie na wszystkich stopniach awansu zawodowego, a nie jak dotychczas oddzielnie na poszczególnych poziomach awansu zawodowego. W ten sposób zagwarantowana zostanie ogólna suma środków na wynagrodzenia nauczycieli, jednak zarządzanie wynagrodzeniami będzie uproszczone.

Zwiększenie elastyczności w rozliczaniu wynagrodzeń nauczycieli ułatwi prowadzenie motywacyjnej polityki wynagradzania, będącej niezbędnym elementem w zapewnianiu wysokiej jakości pracy szkoły. Jednostki samorządu terytorialnego będą kształtować wynagrodzenia w taki sposób, aby łączna wysokość środków wydatkowanych w danym roku budżetowym na wynagrodzenia nauczycieli odpowiadała co najmniej wysokości środków ustalonej w ustawie – Karta Nauczyciela, co spowoduje znacznie szersze możliwości

motywowania nauczycieli niezależnie od posiadanego przez nich stopnia awansu zawodowego.

Ponadto doprecyzowania wymaga przepis art. 30a ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela określający sposób podziału kwoty różnicy, o której mowa w art. 30a ust. 2, między nauczycieli zatrudnionych i pobierających wynagrodzenie w danym roku kalendarzowym, dla którego ustalono kwotę różnicy. Proponuje się, aby jednorazowy dodatek uzupełniający przysługiwał tylko nauczycielom, którzy świadczyli pracę w roku, dla którego ustalono kwotę różnicy, natomiast nie otrzymają go nauczyciele, którym wypłacono wynagrodzenie, pomimo że rzeczywiście nie świadczyli pracy (np. przebywali na urlopie dla poratowania zdrowia).

2. Ujednoczenie wysokości tzw. dodatku wiejskiego i uwzględnienie go w rozliczaniu środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli

Obecnie nauczycielowi posiadającemu kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela, zatrudnionemu na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców, przysługuje odrębny dodatek w wysokości 10% wynagrodzenia zasadniczego, tzw. dodatek wiejski (art. 54 ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela). Regulacja ta powoduje, że wraz ze wzrostem wysokości wynagrodzenia zasadniczego wzrasta również kwota tzw. dodatku wiejskiego. Ponadto uzależnienie wysokości tego dodatku od wysokości wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela powoduje, że najwyższe kwoty dodatku otrzymują nauczyciele z najwyższym wynagrodzeniem zasadniczym, co nie wydaje się uzasadnione w przypadku świadczeń o charakterze socjalnym, do jakich należy tzw. dodatek wiejski.

Mając na uwadze powyższe, proponuje się ustalenie w ustawie – Karta Nauczyciela stałej kwoty tzw. dodatku wiejskiego, w wysokości niezależnej od stopnia awansu zawodowego, czy stażu pracy nauczyciela. Dodatek ten będzie wynosił 10 % kwoty bazowej określonej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej zgodnie z art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela, obowiązującej w dniu 1 stycznia 2013 r.

Ponadto, konieczne jest doprecyzowanie przepisu określającego warunki otrzymania tzw. dodatku wiejskiego. Obecnie, oprócz wymogu posiadania przez nauczyciela kwalifikacji do zajmowania danego stanowiska, podstawą otrzymania tego dodatku jest zatrudnienie na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców. Drugi z wymienionych warunków rodzi problemy interpretacyjne, gdyż nie zawsze nauczyciel zatrudniony na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców, świadczy tam pracę. Zasadne zatem jest, aby przesłankami przyznawania dodatku było miejsce świadczenia pracy znajdujące się na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców, a ponadto wymiar zatrudnienia (nie niższy niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć), a nie jak dotychczas - ogólna okoliczność zatrudnienia na tym terenie.

Ze względu na to, że tzw. dodatek wiejski stanowi w praktyce część wynagrodzenia nauczycieli, proponuje się również, aby środki na dodatek wiejski były wliczane do wysokości środków na wynagrodzenia nauczycieli, które jednostka samorządu terytorialnego będzie obowiązana wydatkować w roku budżetowym.

3. Ograniczenie niektórych uprawnień socjalnych nauczycieli nieadekwatnych do współczesnych realiów społeczno - gospodarczych

W zakresie uprawnień nauczycieli o charakterze socjalnym dotychczas obowiązują uregulowania wprowadzone w 1982 r., które w obecnych realiach społeczno-gospodarczych utraciły swój pierwotny cel lub też zostały objęte innymi narzędziami polityki socjalnej państwa, dostępnymi dla wszystkich obywateli. W związku z powyższym, proponuje się uchylenie przepisów ustawy – Karta Nauczyciela dotyczących dodatku mieszkaniowego, zasiłku na zagospodarowanie, prawa do lokalu mieszkalnego, prawa do osobistego użytkowania działki gruntu szkolnego, prawa do zajmowania mieszkań w budynkach szkolnych i użytkowanych przez szkoły (uchylenie w art. 54 ust. 1-4 i 6-8, art. 56, art. 58, art. 60 oraz art. 61).

Zniesienie wymienionych uprawnień socjalnych nastąpi z zachowaniem zasady ochrony praw nabytych. Nauczyciel, nauczyciel - emeryt lub rencista albo pobierający nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, który przed dniem wejścia w życie ustawy korzystał z prawa do lokalu mieszkalnego na terenie gminy, w której położona jest szkoła, lub z prawa do osobistego użytkowania działki gruntu szkolnego, zachowa te uprawnienia do końca okresu, na jaki zostały mu przyznane.

Nauczyciele, którzy do dnia wejścia w życie ustawy spełnią warunki otrzymania jednorazowego zasiłku na zagospodarowanie, określone w art. 61 ust. 1 ustawy – Karta nauczyciela, zachowają prawo do tego zasiłku.

Proponowana zmiana spowoduje przesunięcie alokacji środków dotychczas przeznaczanych na finansowanie wymienionych uprawnień o charakterze socjalnym, a w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia efektywności wydatków na inne potrzeby szkoły oraz do zapewnienia odpowiedniej jakości edukacji. W rezultacie zaproponowanej zmiany jednostki samorządu terytorialnego będą bowiem mogły przesunąć środki finansowe m.in. na wzmocnienie motywacyjnych składników wynagrodzenia nauczycieli lub poprawę warunków pracy nauczycieli, adekwatnie do lokalnych potrzeb.

4. Doprecyzowanie zasad przeznaczania środków wyodrębnianych przez organy prowadzące na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli

W budżetach organów prowadzących szkoły wyodrębnia się środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego – w wysokości 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli (art. 70a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela). Obecnie przepisy nie precyzują jednak form czy zakresów doskonalenia zawodowego, na które przeznaczają się ww. środki, co może powodować nieefektywność wydatkowania. W związku z powyższym proponuje się, aby w ustawie – Karta Nauczyciela zostały określone formy doskonalenia zawodowego, które powinny być dofinansowywane ze środków na doskonalenie zawodowe wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły.

Nowe rozwiązanie przewiduje, że powyższe środki będą przeznaczane na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie:

- 1) wynikającym z kierunków realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa, ustalonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania zgodnie z art. 35

ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾), lub

- 2) wymagań stawianych wobec szkół i placówek, których wypełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego, lub
- 3) realizacji podstaw programowych, w tym opracowywania programów nauczania, lub
- 4) diagnozowania potrzeb uczniów i indywidualizacji procesu nauczania i wychowania, lub
- 5) przygotowania do dokonywania analiz wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego, wyników sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, oraz korzystania z tych analiz w celu doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli, lub
- 6) potrzeb zdiagnozowanych na podstawie analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz wyników sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
a także na dofinansowanie doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek w zakresie zarządzania oświatą.

W konsekwencji powyższych zmian będzie wymagać doprecyzowania upoważnienie zawarte w art. 70a ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela oraz inne przepisy ustawy.

Zmiana ta zapewni, że podejmowane przez nauczycieli formy doskonalenia zawodowego, finansowane ze środków wyodrębnionych na ten cel w budżetach organów prowadzących szkoły, będą coraz bardziej adekwatne do potrzeb danej szkoły i uczniów.

5. Określenie wymiaru i terminu udzielenia nauczycielom urlopu wypoczynkowego w sposób umożliwiający lepszą organizację pracy szkoły i wykonywanie jej zadań statutowych

Obecnie, zgodnie z ustawą – Karta Nauczyciela, nauczycielom szkół feryjnych przysługuje urlop wypoczynkowy w wymiarze odpowiadającym okresowi ferii zimowych i letnich oraz w czasie ich trwania (art. 64 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela). Dyrektor szkoły może zobowiązać nauczyciela do wykonywania w okresie ferii przez 7 dni prac określonych w ustawie. Katalog tych prac obejmuje: przeprowadzanie egzaminów, prace związane z zakończeniem roku szkolnego i przygotowaniem nowego roku szkolnego, opracowanie szkolnego zestawu programów i uczestniczenie w określonej formie doskonalenia zawodowego. Należy podkreślić, że pozostałe dni, które zgodnie z organizacją roku szkolnego są dniami przerw świątecznych lub ustalonymi przez dyrektora szkoły dniami wolnymi od zajęć dydaktyczno-wychowawczych - są dniami pracy nauczyciela.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705, z 2010 r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 127, poz. 857 i Nr 148, poz. 991, z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 139, poz. 814, Nr 149, poz. 887 i Nr 205, poz. 1206, z 2012 r. poz. 941 i 979 oraz z 2013 r. poz. 87.

Proponuje się wprowadzenie zmiany przepisów dotyczących urlopu wypoczynkowego nauczycieli mającej na celu precyzyjne wskazanie liczby dni, w których nauczyciel korzysta z urlopu wypoczynkowego, oraz w których, mimo nieprowadzenia zajęć lekcyjnych, jest obowiązany do realizacji w szkole określonych zadań z polecenia dyrektora szkoły.

Nowelizacja przepisów dotyczy zmiany sposobu określenia wymiaru urlopu wypoczynkowego nauczycieli szkół feryjnych i zasad jego udzielania. Urlop wypoczynkowy nauczycieli zatrudnionych w szkołach, w których organizacji pracy przewidziano ferie letnie i zimowe, będzie określony w wymiarze 47 dni roboczych w roku. W ramach ustalonego wymiaru urlopu wypoczynkowego nauczyciel będzie miał prawo do nieprzerwanego wypoczynku w wymiarze co najmniej 28 dni kalendarzowych, a w przypadku dyrektora szkoły 14 dni kalendarzowych. Ustawa będzie również określała w odrębny sposób wymiar urlopu wypoczynkowego nauczyciela podejmującego pracę po raz pierwszy.

W rezultacie wprowadzonego rozwiązania nauczyciele będą mogli korzystać z urlopu wypoczynkowego nie tylko w okresie ferii zimowych i letnich, lecz we wszystkie dni, w które nie odbywają się w szkole zajęcia lekcyjne, a więc także w czasie 7 - 9 dni roboczych w okresie przerw świątecznych oraz 6 - 10 dni roboczych, które dyrektor szkoły ustali jako dni wolne od zajęć dydaktyczno – wychowawczych. W dni wolne od zajęć lekcyjnych, w które nauczyciel nie będzie korzystał z urlopu wypoczynkowego, będzie on wykonywał czynności określone w art. 42 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z poleceniem dyrektora szkoły.

Natomiast dyrektor szkoły będzie mógł wykorzystać urlop wypoczynkowy w ciągu całego roku, a nie tylko w dni wolne od zajęć lekcyjnych. Takie rozwiązanie w stosunku do dyrektora szkoły jest uzasadnione charakterem zadań na tym stanowisku, związanych z zarządzaniem szkołą, które często muszą być wykonywane w dni wolne od zajęć lekcyjnych.

Urlop wypoczynkowy będzie udzielany w szkołach zgodnie z planem urlopów. Plan urlopów dla nauczycieli będzie ustalał dyrektor szkoły, a dla dyrektora szkoły organ prowadzący szkołę, biorąc pod uwagę, odpowiednio, wnioski nauczycieli i dyrektora szkoły oraz konieczność zapewnienia prawidłowej organizacji pracy szkoły. Planem urlopów będzie obejmowany pełny przewidziany ustawą wymiar urlopu, bowiem nie przewiduje się możliwości udzielania nauczycielom urlopu na żądanie. Planowanie pełnego wymiaru urlopu wypoczynkowego nauczycieli wynika z potrzeby zapewnienia prawidłowej organizacji pracy szkoły.

Pozostałe dni robocze przypadające, w zależności od planu urlopów w szkole, w okresach ferii zimowych i letnich (wakacji), przerw świątecznych lub pozostałych dni wolnych od zajęć dydaktyczno – wychowawczych nauczyciele będą wykorzystywać na realizację zadań statutowych szkoły oraz doskonalenie zawodowe, zgodnie z poleceniem dyrektora. Katalog zadań, które w tym czasie zostaną powierzone nauczycielom, oprócz zadań związanych z organizacją pracy szkoły lub doskonaleniem zawodowym, zostanie uzupełniony o statutowe zadania szkoły.

Uregulowania wymagają również sytuacje, w których wymiar urlopu wypoczynkowego ulegnie obniżeniu. Proponuje się, aby w stosunku do nauczyciela powracającego do pracy po trwającym co najmniej 1 miesiąc okresie: urlopu bezpłatnego, urlopu wychowawczego, tymczasowego aresztowania, odbywania kary pozbawienia wolności, nieusprawiedliwionej

nieobecności w pracy, urlopu dla poratowania zdrowia - wymiar urlopu ulegał proporcjonalnemu obniżeniu do okresu przepracowanego w danym roku.

6. Doprecyzowanie celu przeznaczenia urlopu dla poratowania zdrowia, zmiana kryteriów jego przyznawania, wymiaru oraz zmiany w zakresie orzekania

Nauczyciele są jedną z nielicznych grup zawodowych, które są uprawnione do korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia. Przepisy art. 73 ustawy – Karta Nauczyciela pozwalają na korzystanie z tego urlopu bardzo licznej grupie nauczycieli, w dosyć wysokim wymiarze i niekoniecznie w celu przeprowadzenia leczenia mającego związek z wykonywaną pracą. Nauczyciel może bowiem skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia już po przepracowaniu 7 lat w szkole, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia - jednak bez bliższego określenia charakteru takiego leczenia, co obejmuje także przeprowadzenie leczenia niemającego związku z wykonywaną pracą. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia może wynosić 3 lata. W okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel zachowuje prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych, w tym dodatków socjalnych (np. dodatku mieszkaniowego, dodatku wiejskiego).

Obowiązujący szeroki zakres tego uprawnienia nie wydaje się uzasadniony. Nauczyciele, tak jak pracownicy innych grup zawodowych, w razie choroby mają prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, tj. wynagrodzenia chorobowego czy zasiłku chorobowego. Obecny sposób ukształtowania urlopu dla poratowania zdrowia ma ponadto pewne negatywne aspekty dla organizacji pracy szkoły, w szczególności może zaburzać ciągłość procesu dydaktycznego w związku z fluktuacją kadr, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na jakość pracy z uczniem. Ponadto obowiązujące regulacje wiążą się z generowaniem dodatkowych, niepotrzebnych kosztów w zakresie wynagradzania nauczycieli, w tym nauczycieli zastępujących osoby korzystające z urlopu. Dlatego też proponuje się wprowadzenie w przepisach doprecyzowania, że urlop dla poratowania zdrowia będzie udzielany nauczycielowi w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej lub innej choroby spowodowanej działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.

W związku z zaproponowanym doprecyzowaniem zasadne jest, aby o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zalecanego leczenia orzekał lekarz medycyny pracy, a nie jak dotychczas lekarz ubezpieczenia zdrowotnego leczący nauczyciela. Od orzeczenia, w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania, strony będą mogły wnieść odwołanie do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy właściwego ze względu na miejsce wydania orzeczenia. Koszty związane z orzekaniem o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia, nie częściej niż raz na trzy lata, będzie ponosił pracodawca. W innym przypadku koszty te poniesie nauczyciel. Koszty związane z odwołaniem od orzeczenia będzie ponosił pracodawca.

Ponadto wydłużeniu ulegnie okres pracy w szkole, po którym będzie można skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia, z 7 do 20 lat. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciela w okresie całego zatrudnienia zostanie skrócony z 3 lat do roku. W przypadku wykorzystywania tego urlopu w częściach, kolejnego urlopu będzie

można udzielić nauczycielowi nie wcześniej niż po przepracowaniu w szkole 3 lat od dnia zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia.

Niezbędne jest również doprecyzowanie przepisu, zgodnie z którym w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej. Z przepisu tego powinno bowiem jasno wynikać, że w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może zarówno nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej, jak i kontynuować dodatkowego zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej.

Powyższe zmiany spowodują, że korzystanie z urlopu dla poratowania zdrowia rzeczywiście będzie uzasadnione charakterem pracy wykonywanej przez nauczyciela. Jednocześnie zmiana trybu przyznawania tego urlopu przyczyni się do zapewnienia uczniom stabilniejszych warunków nauczania poprzez zminimalizowanie zmian kadry nauczycielskiej wynikających z korzystania z tego urlopu.

7. Rozszerzenie zakresu rejestrowania zajęć i czynności realizowanych przez nauczycieli

Obecnie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela przewidują obowiązek rejestrowania zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub na ich rzecz (pensum) oraz zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy – Karta Nauczyciela. Pozostałe zadania realizowane przez nauczycieli w ramach czasu pracy nie podlegają formalnie rejestrowaniu, chociaż wiele z nich jest dokumentowanych w szkołach w różny sposób.

Uznaje się za zasadne, aby istniejący już obowiązek rejestrowania niektórych zajęć wykonywanych przez nauczyciela w ramach czasu pracy dotyczył nie tylko realizacji procesu dydaktycznego, ale również najistotniejszych zajęć i czynności wspierających ten proces, takich jak doskonalenie zawodowe, praca zespołowa nauczycieli czy kontakt nauczyciela z rodzicami uczniów, wykonywanych przez nauczyciela w ramach jego czasu pracy. Proponowana zmiana ułatwi planowanie i organizację ww. zajęć i czynności, zapewniając tym samym poprawę organizacji pracy szkoły w obszarach wspierających proces dydaktyczny.

Dlatego też zakłada się, że będą rejestrowane następujące zajęcia i czynności realizowane w ramach czasu pracy nauczyciela:

- 1) dostępność nauczyciela w szkole dla rodziców uczniów;
- 2) udział w posiedzeniach rad pedagogicznych oraz zespołach realizujących zadania na rzecz dziecka i ucznia tworzonych przez dyrektora szkoły,
- o ile nauczyciel jest zobowiązany do realizacji tych zajęć i czynności;
- 3) doskonalenie zawodowe uzgodnione z dyrektorem szkoły realizowane zgodnie z zakresami doskonalenia określonymi w ustawie.

Zajęcia i czynności będą rejestrowane w formie określonej przez organ prowadzący szkołę. Obowiązek rejestrowania ww. zajęć i czynności nie będzie obejmował dyrektora szkoły.

Czynności te będą rejestrowane w miarę ich realizacji w okresach miesięcznych.

Należy podkreślić, że zakładana zmiana nie nakłada na nauczycieli dodatkowych zadań, lecz wprowadza jedynie obowiązek rejestrowania określonych zajęć i czynności

realizowanych na rzecz uczniów i szkoły oraz kształtujących jakość pracy w szkole, które nauczyciele są już obowiązani wykonywać w ramach czasu pracy na podstawie obowiązujących przepisów prawa. O przydziale tych zajęć i czynności oraz o ich wymiarze w dalszym ciągu będzie decydował dyrektor szkoły. Obowiązek rejestrowania nie będzie obejmował w sposób ogólny wszystkich zadań realizowanych przez nauczycieli w ramach czasu pracy, lecz najważniejsze zajęcia i czynności nauczycieli wskazane enumeratywnie w ustawie.

8. Zwiększenie roli rodziców uczniów poprzez włączenie przedstawicieli rodziców do procedury dokonywania oceny pracy nauczycieli oraz zwiększenie ich udziału w postępowaniu o nadanie nauczycielowi stopnia awansu zawodowego

W celu zapewnienia wysokiej jakości pracy szkoły istotne jest, aby w procedurze dokonywania oceny pracy nauczycieli możliwość wypowiedzenia się mieli również rodzice uczniów. Dlatego też proponuje się wzmocnienie wpływu rodziców na jakość pracy szkoły poprzez włączenie obligatoryjnej opinii rady rodziców w procesie oceny pracy nauczycieli. Udział rodziców w tej procedurze przyczyni się do pogłębionego oglądu pracy kadry pedagogicznej szkoły, który będzie teraz obejmował aspekty pracy z uczniem ważne z punktu widzenia rodziców. W związku z powyższym, zakłada się, że przy dokonywaniu oceny pracy nauczyciela dyrektor szkoły będzie zobowiązany zasięgnąć opinii rady rodziców. W przypadku dokonywania oceny pracy dyrektora szkoły, opinii rady rodziców zasięga organ prowadzący szkołę.

Udział rodziców zostanie również zwiększony w procedurze nadawania stopni awansu zawodowego nauczycielom. Obecnie, po zakończeniu stażu na kolejny stopień awansu zawodowego, dyrektor szkoły dokonuje oceny dorobku zawodowego nauczyciela po zasięgnięciu opinii rady rodziców. Zakłada się, że przedstawiciel rady rodziców zyska również możliwość udziału w pracach komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych w charakterze obserwatora. Wzmocni to „głos” rodziców w procesie awansu zawodowego nauczycieli, który ma istotny wpływ na jakość pracy szkoły.

9. Inne zmiany, w tym doprecyzowujące i porządkujące

1) Organ właściwy do nadania stopnia nauczyciela dyplomowanego i zmiany w procedurze awansu zawodowego

Obecnie organem właściwym do nadania nauczycielowi mianowanemu stopnia nauczyciela dyplomowanego jest organ sprawujący nadzór pedagogiczny (art. 9b ust. 4 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela). Proponuje się zmianę właściwości tego organu na organ usytuowany bliżej szkoły i za nią odpowiedzialny – tj. na organ prowadzący szkołę. Postępowanie o nadanie stopnia awansu zawodowego nie mieści się bowiem w ramach stricte nadzoru pedagogicznego. Z powyższych względów zakłada się również zmiany w składach komisji awansowych. Przedstawiciel organu nadzoru pedagogicznego nie będzie powoływany w skład komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych, lecz będzie mógł uczestniczyć w pracach tych komisji w charakterze obserwatora. Tym samym na uzyskanie przez nauczyciela stopnia awansu zawodowego większy wpływ będzie miał dyrektor szkoły, który to najlepiej zna pracę nauczyciela i jest właściwy do dokonywania wobec nauczyciela wszelkich czynności z zakresu prawa pracy, jak również eksperci profesjonalnie

przygotowani do dokonania oceny dorobku zawodowego nauczyciela. Rolę obserwatora w pracach komisji zyskują również rodzice uczniów.

Jednocześnie zmieni się liczba członków komisji egzaminacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o stopień nauczyciela mianowanego i komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego.

Obecnie w skład komisji egzaminacyjnej wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego jako jej przewodniczący,
- 2) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny,
- 3) dyrektor szkoły,
- 4) dwaj eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
- 5) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Proponuje się, by w skład komisji egzaminacyjnej wchodził:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego szkołę, jako jej przewodniczący,
- 2) dyrektor szkoły,
- 3) jeden ekspert z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela,
- 5) w charakterze obserwatora - przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny,
- 6) w charakterze obserwatora - przedstawiciel rady rodziców.

Obecnie w skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny, jako jej przewodniczący, a w przypadku dyrektora szkoły – także przedstawiciel organu prowadzącego szkołę,
- 2) dyrektor szkoły, z wyjątkiem przypadku, gdy o awans ubiega się dyrektor szkoły,
- 3) trzech ekspertów z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Proponuje się, by w skład komisji kwalifikacyjnej weszli:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego szkołę, jako jej przewodniczący,
- 2) dyrektor szkoły, z wyjątkiem przypadku gdy o awans ubiega się dyrektor szkoły;
- 3) dwaj eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela,
- 5) w charakterze obserwatora - przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 6) w charakterze obserwatora - przedstawiciel rady rodziców.

Obecnie w skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela, o którym mowa w art. 9e ust. 2 lub 3, ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego oraz komisji egzaminacyjnej dla nauczyciela, o którym mowa w art. 9e ust. 3 ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela mianowanego wchodzi:

- 1) przedstawiciel właściwego ministra,

- 2) kierownik jednostki, w której jest zatrudniony nauczyciel ubiegający się o awans, lub jego przedstawiciel, z wyjątkiem przypadku ubiegania się o awans przez kierownika jednostki lub dyrektora szkoły, z której nauczyciel został urlopowany lub zwolniony z obowiązku świadczenia pracy,
- 3) trzech eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Proponuje się, by w skład ww. komisji weszli:

- 1) przedstawiciel właściwego ministra,
- 2) kierownik jednostki, w której jest zatrudniony nauczyciel ubiegający się o awans, lub jego przedstawiciel, z wyjątkiem przypadku ubiegania się o awans przez kierownika jednostki lub dyrektora szkoły, z której nauczyciel został urlopowany lub zwolniony z obowiązku świadczenia pracy,
- 3) dwaj eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Ponadto, zakłada się, że nadzór nad czynnościami podejmowanymi w postępowaniach o nadanie nauczycielom stopni awansu zawodowego przez dyrektorów szkół oraz komisjami kwalifikacyjnymi i egzaminacyjnymi będzie sprawował organ prowadzący szkołę, a nie organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Należy bowiem zauważyć, że nadzór, o którym mowa w art. 9h ustawy – Karta Nauczyciela, nie jest nadzorem o charakterze pedagogicznym lecz o charakterze legalnościowym, w ramach którego badana jest zgodność z prawem czynności podjętych w postępowaniu o nadanie nauczycielom stopnia awansu zawodowego.

2) Stworzenie skróconej ścieżki awansu zawodowego dla nauczycieli posiadających staż pracy w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne

Zajęcia w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne (punkty przedszkolne, zespoły wychowania przedszkolnego) prowadzą osoby posiadające kwalifikacje wymagane od nauczycieli przedszkoli. Nauczyciele ci realizują programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego. Jednakże nie mają do nich zastosowania przepisy ustawy – Karta Nauczyciela, w tym przepisy dotyczące awansu zawodowego. W związku z powyższym, obecnie nauczyciele posiadający staż pracy w innych formach wychowania przedszkolnego i znaczący dorobek zawodowy, z dniem podjęcia pracy w szkole lub placówce, w której stosowane są przepisy ustawy – Karta Nauczyciela, uzyskują najniższy stopień awansu zawodowego, chyba że posiadają co najmniej pięcioletni okres pracy i znaczący dorobek zawodowy (w takim przypadku mogą uzyskać stopień nauczyciela kontraktowego na podstawie art. 9a ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela).

W związku z powyższym, proponuje się, aby osoby posiadające co najmniej trzyletni okres pracy w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, o ile do zakresu ich obowiązków w innej formie wychowania przedszkolnego należało prowadzenie

zajęć bezpośrednio z dziećmi i na ich rzecz oraz o ile w tym okresie nie były zatrudnione w szkole, oraz posiadające znaczący dorobek zawodowy - z dniem nawiązania stosunku pracy w szkole będą uzyskiwały stopień nauczyciela kontraktowego.

Natomiast nauczyciele kontraktowi, legitymujący się co najmniej pięcioletnim okresem pracy w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne, o ile do zakresu ich obowiązków w innej formie wychowania przedszkolnego należało prowadzenie zajęć bezpośrednio z dziećmi i na ich rzecz oraz o ile w tym okresie nie były zatrudnione w szkole, oraz posiadający znaczący dorobek zawodowy - po nawiązaniu stosunku pracy w szkole mogliby wystąpić z wnioskiem o podjęcie postępowania egzaminacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego.

3) Ułatwienie finansowania zajęć realizowanych przez nauczycieli w ramach projektów i programów finansowanych z udziałem środków europejskich

Obecne przepisy ustawy – Karta Nauczyciela uniemożliwiają nauczycielom realizację w ramach stosunku pracy nawiązanego na podstawie tej ustawy dodatkowych zajęć z uczniem wynikających z projektów i programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Przydzielanie nauczycielom prowadzenia tych zajęć wiąże się z koniecznością zawierania dodatkowych umów o charakterze cywilnoprawnym, po przeprowadzeniu postępowań określonych w przepisach w sprawie zamówień publicznych. W wyniku powyższych działań zajęcia, które co do zasady mają uzupełniać ofertę szkoły i odpowiadać na potrzeby uczniów danej szkoły, mogą być realizowane przez osoby niepracujące z uczniami danej szkoły.

W związku z powyższym, proponuje się stworzenie w ustawie – Karta Nauczyciela możliwości realizowania przez nauczycieli, w ramach stosunku pracy, zajęć z uczniami lub na ich rzecz finansowanych ze środków europejskich. Czas pracy przeznaczony na realizację zajęć finansowanych z tych środków nie będzie wliczany do wymiaru czasu pracy, o którym mowa w art. 42 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela. Maksymalny tygodniowy i roczny wymiar tych zajęć w przyjętym okresie rozliczeniowym będzie określony w ustawie na poziomie, odpowiednio, 8 i 150 godzin. Okres rozliczeniowy będzie ustalany przez organ prowadzący szkołę, z tym że nie będzie on mógł być dłuższy niż okres jednego roku szkolnego. Wynagrodzenie za jedną godzinę zajęć finansowanych ze środków europejskich nie będzie mogło być niższe niż 150% wynagrodzenia ustalonego tak, jak za jedną godzinę ponadwymiarową wyliczoną według stawki osobistego zaszeregowania nauczyciela.

Proponowane zmiany ułatwią organizację w ramach projektów i programów finansowanych z udziałem środków europejskich zajęć dla uczniów zgodnie z ich potrzebami oraz przyczynią się do podniesienia jakości tych zajęć. Dyrektor szkoły będzie mógł bowiem powierzyć prowadzenie określonych zajęć przewidzianych w wymienionych projektach i programach nauczycielowi, który prowadzi już zajęcia z danym uczniem i zna jego potrzeby. Przyczyni się to do rozszerzenia dodatkowej oferty szkoły dla uczniów w bezpiecznym i znanym mu środowisku.

Jednocześnie zakłada się, że wynagrodzenie za zajęcia z uczniami lub na ich rzecz, finansowane ze środków europejskich, nie będzie uwzględniane przy rozliczaniu puli środków przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli, które jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest wydatkować w roku budżetowym. Przepis ten zapewni, że

gwarantowany przez ustawę – Karta Nauczyciela poziom wynagrodzeń nauczycieli nie będzie osiągany poprzez przydzielanie nauczycielom do realizacji powyżej pensum zajęć finansowanych ze środków europejskich.

Ponadto, w celu ułatwienia wydatkowania środków europejskich, zakłada się umożliwienie zwiększania środków na poszczególne składniki wynagrodzenia dla nauczycieli ponad ustawowo określony poziom nie tylko z dochodów własnych (uchylenie w art. 30 Karty Nauczyciela ust. 10b). Obecnie, zgodnie z art. 30 ust. 10b ustawy – Karta Nauczyciela, zwiększenie środków na poszczególne składniki wynagrodzenia dla nauczycieli ponad poziom średniego ustawowego wynagrodzenia nauczycieli może odbywać się wyłącznie z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, do których nie zaliczają się środki europejskie.

4) Doprecyzowanie sposobu finansowania jednorazowej gratyfikacji wypłacanej osobom, którym nadano tytuł honorowy profesora oświaty

Obecnie nauczycielowi dyplomowanemu, który uzyskał tytuł honorowy profesora oświaty, organ prowadzący wypłaca jednorazową gratyfikację pieniężną w wysokości 6-miesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia zasadniczego. Dotychczas jednakże budziło wątpliwości wskazanie podstawy prawnej do planowania w budżecie państwa środków na finansowanie gratyfikacji wypłacanej osobom, którym nadano tytuł honorowy profesora oświaty. Przyjmowane dotąd rozwiązania miały charakter doraźny i były wynikiem stanowisk prezentowanych przez Ministra Finansów oraz zaleceń Najwyższej Izby Kontroli. Zakłada się zatem doprecyzowanie przepisów ustawy – Karta Nauczyciela w taki sposób, aby począwszy od roku 2014 gratyfikacja dla nauczycieli, którzy uzyskali tytuł honorowy profesora oświaty, była wypłacana przez ten sam organ, który przyznaje ww. tytuł, tj. przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, a środki na ten cel były wyodrębnione w budżecie tego ministra. Ponadto, w celu ułatwienia planowania środków na wypłatę gratyfikacji proponuje się, aby jej wysokość stanowiła sześciokrotność wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela dyplomowanego posiadającego tytuł zawodowy magistra z przygotowaniem pedagogicznym, a nie była uzależniona, jak dotychczas, od wynagrodzenia zasadniczego pobieranego przez nauczyciela w ostatnich 6 miesiącach.

Wprowadzenie powyższej zmiany nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdyż zmiana ta będzie jedynie polegała na przesunięciu ww. środków do części budżetu państwa pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

5) Uregulowanie na poziomie ustawy zasadniczych kwestii dotyczących postępowania dyscyplinarnego nauczycieli oraz zmiany zmierzające do usprawnienia tego postępowania

Obecnie przepisy regulujące postępowanie dyscyplinarne nauczycieli, zawarte w rozdziale dziesiątym ustawy – Karta Nauczyciela, obejmują nauczycieli niezależnie od sposobu nawiązania stosunku pracy w szkole oraz stopnia awansu zawodowego (pewne wyłączenia dotyczą nauczycieli przedszkoli i szkół niepublicznych zatrudnionych w wymiarze niższym niż $\frac{1}{2}$ obowiązkowego wymiaru zajęć). Postępowanie dyscyplinarne jest

prowadzone w pierwszej instancji przez komisje dyscyplinarne powoływane przy wojewodzie, a w drugiej instancji przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania. Od orzeczenia komisji drugiej instancji nauczycielowi służy odwołanie do sądu apelacyjnego. Takie usytuowanie komisji dyscyplinarnych jest pozostałością systemu sprzed decentralizacji w oświacie, w którym szkoły i placówki oświatowe prowadzone były przez kuratorów oświaty, zaś minister właściwy do spraw oświaty i wychowania był organem nadzorującym. Przepisy regulujące postępowanie dyscyplinarne nie zostały bowiem dotychczas w tym względzie dostosowane do zmian wprowadzonych reformą systemu oświaty dokonaną wraz z reformą ustrojową, polegającą na przekazaniu szkół i placówek prowadzonych przez kuratorów oświaty samorządom terytorialnym.

Ponadto, wadą konstrukcji prawnej obecnego systemu jest bardzo ograniczony zakres regulacji materii postępowania dyscyplinarnego na poziomie ustawy, przy pozostawieniu ministrowi właściwemu do spraw oświaty swobody do uregulowania w rozporządzeniu szerokiego zakresu spraw dotyczących podstawowych zasad prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, w tym kształtujących sytuację procesową nauczyciela i innych uczestników postępowania. Sprawy te reguluje obecnie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. Nr 15, poz. 64). Rozporządzenie to wydane zostało na podstawie upoważnienia zawartego w art. 85 Karty Nauczyciela, wobec którego podnoszone są także zastrzeżenia, że nie zawiera ono właściwych wytycznych dotyczących treści aktu wykonawczego. Taki sposób uregulowania postępowania dyscyplinarnego przestaje odpowiadać wymogom konstytucyjnym. Reasumując, szczególny charakter postępowań dyscyplinarnych, związany z pociągnięciem nauczyciela do odpowiedzialności dyscyplinarnej i jego ukaraniem, wymaga, by regulacje istotne z punktu widzenia praw i obowiązków uczestników tego postępowania były zamieszczone bezpośrednio w przepisach ustawowych, nie zaś w akcie wykonawczym.

Obecne regulacje są również krytykowane jako nieskuteczne i powodujące przewlekłość prowadzonych postępowań. W skrajnych przypadkach zdarza się, że postępowanie może trwać od kilku do kilkunastu lat i przez cały ten okres nauczyciel może być zawieszony w pełnieniu obowiązków. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania szkoły w powyższych okolicznościach oznacza dodatkowe koszty dla budżetu szkoły. Wskazane sytuacje nie służą również utrzymaniu prestiżu zawodu nauczyciela.

Intencją wprowadzanych zmian jest przede wszystkim dostosowanie regulacji dotyczących postępowań dyscyplinarnych nauczycieli do standardów konstytucyjnych i obowiązujących rozwiązań ustrojowych, a także wprowadzenie rozwiązań mających na celu zapewnienie sprawnego przebiegu postępowania dyscyplinarnego i wyeliminowanie przewlekłości tych postępowań.

Osiągnięcie powyższych celów możliwe będzie dzięki następującym zmianom:

- 1) uregulowaniu w przepisach ustawy podstawowych zasad prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz praw uczestników tego postępowania, m.in.: zasad powoływania członków komisji, składów i właściwości komisji, zasad przesłuchiwania małoletniego ucznia oraz uprawnień jego rodziców w postępowaniu dyscyplinarnym, zasad odwoływania się od rozstrzygnięć w sprawie zawieszenia w pełnieniu

obowiązków nauczyciela, a także określeniu możliwości i zasad zaskarżenia postanowienia rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania wyjaśniającego;

- 2) zmianie organów właściwych do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego na usytuowane bliżej szkoły – komisje dyscyplinarne I instancji działające przy organie prowadzącym szkołę, w skład których będą wchodzić nauczyciele szkół prowadzonych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego oraz komisje dyscyplinarne II instancji działające przy wojewodach, a w przypadku organów prowadzących będących ministrami komisje odwoławcze I i II instancji przy właściwych ministrach;
 - 3) uregulowanie w przepisach ustawy ogólnych zasad obsługi komisji dyscyplinarnych oraz wprowadzeniu upoważnienia do określenia, w drodze aktu wykonawczego, wysokości i sposobu wypłacania wynagrodzenia członków komisji dyscyplinarnych, rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców.
- 6) Rozszerzenie na wszystkich nauczycieli, bez względu na wymiar i miejsce zatrudnienia, przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz wymogów nawiązania stosunku pracy i wygaśnięcia stosunku pracy dotyczących niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie oraz nietoczenia się postępowania karnego lub dyscyplinarnego**

W świetle art. 10 ust. 8 ustawy – Karta Nauczyciela nie można nawiązać stosunku pracy z nauczycielem, który nie spełnia warunków określonych m.in. w art. 10 ust. 5 pkt 3 i 4 ustawy, tj. z nauczycielem, który był karany za przestępstwo popełnione umyślnie lub przeciwko któremu toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne lub postępowanie o ubezwłasnowolnienie. Przepisy te nie mają jednak zastosowania do nauczycieli zatrudnionych w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, przedszkolach niepublicznych, niepublicznych placówkach oraz szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych. Może zatem zaistnieć sytuacja, że w ww. szkołach i placówkach pracę w zawodzie nauczyciela podejmie osoba skazana za przestępstwo popełnione umyślnie, w tym za przestępstwo, w którym pokrzywdzonym było dziecko.

Mając na uwadze dobro dziecka, zasadne zatem jest wprowadzenie jednoznacznej bariery uniemożliwiającej osobom skazanym za przestępstwo popełnione umyślnie lub przeciwko którym toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne lub postępowanie o ubezwłasnowolnienie, podjęcie pracy w zawodzie nauczyciela także w ww. szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz szkołach i placówkach niepublicznych, bez względu na wymiar zatrudnienia. Spełnianie warunku niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie będzie potwierdzane zgodnie z art. 10 ust. 8a ustawy – Karta nauczyciela, tj. nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy, będzie obowiązany przedstawić dyrektorowi szkoły informację z Krajowego Rejestru Karnego.

Ponadto, w przypadku publicznych przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego,

przedszkoli niepublicznych, niepublicznych placówek oświatowych oraz szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych - przepisy art. 26 ustawy – Karta Nauczyciela dotyczące wygaśnięcia stosunku pracy oraz art. 75-85 tej ustawy dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej mają zastosowanie wyłącznie do nauczycieli zatrudnionych w wymiarze co najmniej ½ obowiązkowego wymiaru zajęć. Innymi słowy, nauczyciele zatrudnieni w niższym wymiarze nie podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej, a więc nie można orzec w stosunku do nich m.in. zakazu przyjmowania do pracy w zawodzie nauczycielskim przez pewien okres ani też wydalić takiego nauczyciela z zawodu. Nauczyciel taki, z którym zostanie rozwiązany stosunek pracy z uwagi na popełnienie przewinienia uniemożliwiającego dalszą pracę w szkole, może więc następnie podjąć pracę w innej szkole. W celu wyeliminowania takich zjawisk i zapewnienia odpowiedniej ochrony uczniom zakłada się rozciągnięcie przepisów art. 26 i art. 75-85 ustawy – Karta Nauczyciela na wszystkich nauczycieli ww. publicznych i niepublicznych szkół i placówek, bez względu na wymiar zatrudnienia.

10. Zmiany w innych przepisach

W związku z proponowanymi zmianami w ustawie – Karta Nauczyciela zachodzi konieczność dokonania zmian także w przepisach innych ustaw, tj. :

- 1) ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) – w związku ze zmianami w zakresie urlopu wypoczynkowego nauczycieli zachodzi konieczność uwzględnienia w tej ustawie regulacji dotyczących realizacji zajęć w dniach wolnych od zajęć lekcyjnych, ponadto przewiduje się określenie kompetencji dyrektora szkoły do tworzenia zespołów realizujących zadania na rzecz ucznia zgodnie z potrzebami szkoły;
- 2) ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 125, poz. 1317, z późn. zm.³⁾) – w związku ze zmianami w zakresie urlopu dla poratowania zdrowia;
- 3) ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512, z późn. zm.⁴⁾) – w związku ze zmianami w zakresie urlopu dla poratowania zdrowia (art. 18 ust. 7).

11. Proponowany termin wejścia w życie ustawy – dzień 1 stycznia 2014 r.

III. Konsultacje społeczne.

Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw zostanie skierowany do zaopiniowania przez związki zawodowe zrzeszające

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 i Nr 165, poz. 1316, z 2010 r. Nr 47, poz. 278 oraz z 2011 r. Nr 102, poz. 585 i Nr 112, poz. 654.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 225, poz. 1463, z 2011 r. Nr 113, poz. 657 i Nr 149, poz. 887 oraz z 2012 r. poz. 622.

nauczycieli w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.) i partnerów społecznych, tj.:

- 1) OPZZ,
- 2) Forum Związków Zawodowych,
- 3) Wolny Związek Zawodowy "Solidarność - Oświata",
- 4) Związek Zawodowy Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce,
- 5) Związek Zawodowy "Rada Poradnictwa",
- 6) Związek Nauczycielstwa Polskiego,
- 7) Chrześcijański Związek Zawodowy "Solidarność im. ks. J. Popiełuszki",
- 8) Sekcję Krajową Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność",
- 9) Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania "Oświata",
- 10) Sekcję Oświaty KNSZZ "Solidarność 80",
- 11) NSZZ Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych,
- 12) Wolny Związek Zawodowy "Sierpień 80" Komisja Krajowa,
- 13) Komisję Krajową Federacji Regionów i Komisji Zakładowych "Solidarność 80",
- 14) Komisję Krajową NSZZ "Solidarność 80",
- 15) Konfederację Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce,
- 16) Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego,
- 17) Społeczne Towarzystwo Oświatowe,
- 18) Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”,
- 19) Stowarzyszenie Oświatowców Polskich,
- 20) Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich,
- 21) Polskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół,
- 22) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty,
- 23) Konfederację Stowarzyszeń Nauczycielskich,
- 24) Komisja Wspólna Przedstawicieli Rządu i Konferencji Episkopatu Polski,
- 25) Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej,
- 26) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym,
- 27) Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych,
- 28) Rada Szkół Katolickich w Polsce,
- 29) Radę Rodziców przy Ministrze Edukacji Narodowej,
- 30) Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych,
- 31) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

Projekt zostanie również skierowany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt założeń zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

DYREKTOR
DEPARTAMENTU PRAWNEGO
2 up. M. K.
Joanna Rozwadowska-Skrzypczyńska
radca prawny
22.03.2013 r.